

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolna peti-
vrstica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglasi in
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

Posamezna števil. stane
— 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Veličastne manifestacije prvega maja v Sloveniji.

Vedeli smo, da bo letošnja maj-
niška manifestacija slovenskega de-
lavstva tako impozantna, da bo pri-
šla narodu in vladi o ogromni moči,
o združenosti sili probujenega sloven-
skega delavstva. Toda povemo ta-
ko, da je večerajšnja proslava narav-
nost prekosila vsako naše pričako-
vanje. Slovensko ljudstvo ni še ni-
koli tako kompaktno, tako impo-
zantno manifestiralo za svoje cilje.
Ne samo v Ljubljani, kjer je bila pro-
slava velikega dneva brezpravnih
po ogromnem številu udeležencev in
po učinkovitem poteku sijajni izraz
ljudskega mišljenja, marveč tudi po
vseh deželi, v industrijskih revirih
in v kmečkih krajih — povsod so
naši shodi in obhodi, vse naše pri-
reditve pričale o veliki, globoko v
narodu zasidrani moči naše stranke.
Socialistično gibanje, ki se je pri-
čelo na Slovenskem pod tako ne-
ugodnimi pogoji, ob srđitem, vedno
nepoštenem odporu našega meščan-
stva, je vsled vztrajnega dela naših
sodrugov pognalo svoje sadove, po-
kazalo, kaj more socialistična, svet
preobrazujoča misel. Vsem onim,
mladim in starim našim sodrugom,
ki so verovali v zmago strankinega
dela in poslanstva, mora biti večer-
ajšnji dan zaslužen, globoko zado-
doščenje.

Včerajšnji dan je bil obenem
krepki opomin vsem onim nasprot-
nikom, ki skušajo z reakcijo in obre-
kovanjem ustaviti mogočni napre-
dek naše ideje med slovenskim na-
rodom. Na njihove napade je delav-
stvo odgovorilo večeraj na najpri-
mernejši način. Pokazalo je,
na kateri strani je moč
združenega ljudstva. Naj
izprevidijo.

Velika zgodovinska ura člove-
štva je naša tudi naš narod priprav-
ljenega. V zboru svetovnega prole-
tariata, ko je večeraj izrekel na ti-
sočih shodih svoje prokletstvo nad
organiziranim ubojstvom kapitali-
stičnega zistema, je zvenel krepki
in razločno tudi glas slovenskega
proletarca.

Zdaj vemo vsi — zdaj vedo tudi
nasprotniki — koliko nas je.

Naprej sodrugi, po začrtani poti.
Letošnji Prvi Maj je postavil ne-
razrušljiv temelj socialistični zmagi.
Bodočnost je naša.

Ljubljana.

Že prejšnji dan, v sredo popo-
ldne, je vse nestrno čakalo Prvega
Maja, praznika dela. Delavstvo je hi-
telo v svoje domove, da se pripravi
svojo družino za poset prireditve
v obeh ljubljanskih gledališčih.

Prostori v gledališčih so bili na-
tlačeno polni. Človeku se je omilil
pogled na delavski publikum, ki je
zdaj prvič mogel zasedeti prostore
tam, kamor so mu razmere in razne
zapreke otežkočevale ali celo one-
mogočevale dostop. Pravo slavnost-
no razpoloženje je bilo opaziti na li-
cih udeležencev, neko zadovoljnost
in veselje zadoščenja.

Na Prvi Maj je solnce že navse
zgodaj privlačilo ljudi na ceste in
ulice. Vse je bilo praznično oprav-
ljeno. Vsakemu delavcu in delavki
je dičil prsa rdeč trak ali rdeča
cvetka. Vsa lica so sijala veselja,
ponosa. Proletarec je videl, da mora
počivati vse delo, ves obrat, če on
to hoče, videl je, da ni sam, da je
delavstvo z njim in da je on njihov.
Zato njegov ponosni korak, samo-
zavesten pogled v solnčen svet. Srca
tisočev delavcev in delavk so vi-
dela medsebojno solidarnost, moč
organizacije, jo čutila in se je zave-
dala. Ta srca so čutila tisto tesno

privlačno vez resnične medsebojne
enakosti med delavci, po trpljenju in
muki, ki jo ustvari delo in trpljenje.
Srce je videlo in slišalo, da ni osam-
ljeno v trpljenju in zahtevi po pra-
vici in svobodi, da se marveč prole-
tariat probuja in smoteno organi-
zira. Zavedalo se je, da je na pravi
poti.

V tem razpoloženju je delav-
stvo prikorakalo od vseh strani z
rdečimi zastavami, mnogobrojnimi
tablicami z napisi na prostor pred
glavno pošto, kjer se je vršil slavno-
stni ljudski shod. Skupina za skupino
se je razvrstila na tem prostoru.
Vse je bilo v rdečih traktih, zastavi-
cah. Vozove si videl, vse okinčane
od konj do zadnjega kolesa; istotako
avtomobil.

Do devete ure se je nabralo ljud-
stva do deset tisoč glav. Pomladan-
sko solnce je še pomnožilo slavno-
stno razpoloženje src.

Potom ljudskega glasovanja se
je izvolilo predsednika in zapisni-
karja. Izvoljeni predsednik, sodrug
Kordelič, naš starosta, je, stoječ na
okinčanem vozu, pozdravil zbrano
maso, omenivši praznovanje prvega
maja pred 29 leti v Ljubljani. Nje-
gove besede so odsevale nekakš-
nega zadovoljstva, ko je videl pred
seboj toliko maso, toliko rdečih za-
stav — tak napredek socialistične
misli.

Sodrug Petejan je v vznepenih
besedah nagovoril množico. Pozdrav-
il je Prvi Maj kot praznik dela,
praznik zatiranih, zaslužnih ce-
lega sveta, simbol njihove moči in
volje, manifestacije socialistične
ideje. S tem je govoril za vse, in iz
src vseh. Spomnil je na silno trplje-
nje, ki ga je proletarijat, zaslepljen
in prisiljen moral trpeti zlorabljen in
izkoriščen toliko sto let. Kapitalizem
je neusmiljeno v svoje koristi gnal
proletariat proti proletariatu, da se
je klal in pobijal v vseh vojnah in
še posebno v zadnji grozni vojni.
Sredstvo za to je bil kapitalizmu
militarizem, nacionalistično šču-
vanje. Saj danes vidimo, kaj počenja
antanta, kaj ona deseterica tam v Pa-
rizu, ki je imela polna usta besed o
samoodločbi narodov, zaščiti malih
narodov! Žive nas trgajo Slovence,
gospodarsko hočejo zaslužiti ne le
našo državo, nego cel svet. Kapi-
talizem je bil in je povsod enako
krut, gnusen, krivičen. Samoodloč-
ba narodov se danes na najgriši na-
čin tepta tam v Parizu. Boje se naše
internacionalne, boje se delavstva.

Kaj hočemo v Jugoslaviji in z Ju-
goslavijo? Hočemo jo, ker se zave-
damo svoje narodnosti in vemo, da
je za zmago socializma pogoj nacio-
nalno osvobodjenje. Mi hočemo dr-
žavne edinosti z našimi brati Hrvati
Srbi, Bolgari, da napredujemo in
moremo živeti gospodarsko in poli-
tično, zahtevamo pa avtonomne
uprave zase kot za Srbe in Hrvate.
Zahtevamo, da se naše socialne pri-
dobitve, ki smo si jih priborili že v
Sloveniji, razširijo na vso našo dr-
žavo. Nismo separatisti! Sporazuma
hočemo v notranjosti države! Naša
meščanska diplomacija pa s silo za-
tira sporazum, ovira napredek ljud-
stva, ki ga batina, mu pleni časo-
pisje, mu prepoveduje shode in je
gluha za zahteve po najširši socialni
reformi. V to svrhu se ta »demokra-
tična buržoazija« poslužuje bajne-
tov, orožnikov. V to ima denarja za-
dosti! Za šole, za izobrazbo se ne
briga! Mi socialisti zahtevamo so-
cialnih reform. Socialnega starost-
nega zavarovanja, delavskega pra-
va, politične svobode in enakosti!
Proč a privilegiji! Zahtevamo socia-

lizacijo človeške družbe; socializa-
cijo podjetij, izravnano imetja, soci-
alizacijo bank, razdelitev zemlje,
zahtevamo šol, izobrazbo. Da to do-
sežemo, se organizirajmo! Zavedaj-
mo se, da buržoazija nam tega ni-
kdar ne bo dala, da je vsak kompro-
mis z njo nemogoč!

Sami s svojo močjo si bomo po-
magali! Sami o sebi odločili! Sovra-
štva med narodi ne poznamo. Prole-
tarec čuti s proletarcem vseh na-
rodov isto. Svetovni proletarijat naj
odloči sam o svoji usodi!

Pošiljamo pozdrave proletariatu
celega sveta! Pošiljamo pozdrave
hrvatskim, srbskim sodrugom, ki se
jim je proslava Prvega Maja, tega
našega praznika, prepovedala. Sra-
mota! Gospodje v Beogradu si naj
bodo svesti, da so s tem ravno na-
sprotno dosegli, kar so hoteli!

Proletariat nima ničesar izgub-
iti, on ima marveč vse pridobiti!
Nov svet je naš! Vse za svobodo,
bratstvo, enakost! Vse za pravico,
ki je socializem, ki je socialna re-
publika!

Smo sinovi svojega naroda, smo
člani delavskega razreda. Z njim se
hočemo borovati, z njim tudi zma-
gati!

Naj živi socializem!
Naj živi socialistična republika!
Naj živi internacionala!
Naj živi naš Prvi Maj!

Po enournem govoru sodruga
Petejana, je govoril sodrug Stebi.
Socializem in kapitalizem sta si naj-
hujša sovražnika, dva nasprotna
pola. Prvi pomeni pravico, svobodo,
drugi suženjstvo, nazadnjaštvo, krivi-
co. Kapitalizem sovraži človeško
družbo.

Proletariat je slep in prisiljen de-
lat za kapitalizem, pa se je iz samo-
zavesti boril tudi za svoje pravice,
neustrašeno in neupogljivo. Kri prole-
tarca je tekla za kapitalizem, kri
tudi za svoje pravice.

Zapirali in morili so boritelje za
socializem. Kristus je moral umreti,
da je rešil farizejstvo, Giordano
Bruno je moral zgoreti, da je rešil
papeštvo, Jean Jaurés je moral po-
giniti, da je rešil antantni imperiali-
zem. Kapitalizem-imperializem se je
razkožno razpasel.

Na drugi strani pa se je tudi prole-
tariat dvignil. Iz Rusije prihaja luč
svobode, širi se iz vzhoda proti za-
padu silno, nevzdržljivo.

Edinstven proletarijat proti edin-
stvenemu kapitalizmu! To ne velja
le za Rusijo, Nemčijo, Madžarsko in
za druge države, ampak tudi za
našo Jugoslavijo. Tudi naša grobišča
se raztezajo po celi Evropi, kakor
je dolga Marna, Piava, Soča, Visla,
Morava, kakor daleč je segalo bo-
jno polje od francoskih poljan do ru-
skih step! Ta grobišča so znaki za-
kasnelega ujedinjenja proletariata!

Kaj je počel imperializem, to ve
proletarijat, to vemo mi vsi. — Bar-
barstvo so nazivale antantne drža-
ve boj centralnih držav. Svoj boj pa
za kulturo! Delavsko ljudstvo so ro-
pali in oropali do nagega, da so tem
lažje in izdatneje vršili svoje posle
barbarstva v znaku kulture in pra-
vice in še do danes niso prenehali.
Kot je bil imperializem centralnih
držav gnusen, tako je tudi gnusen
vsak drug!

Napadalca na Clemenceaua so
obsojili na smrt, ker je bil protivnik
kapitalizma, v imenu »pravice« pa
so oprostili morilca našega Jean
Jaurésa!

Mi ne bomo prosilci več za
drobtine, mi si bomo svoje pravice
sami vzeli! Zato edinstvenost in zo-
pet edinstvenost med proletarci!

Discipline med proletarijati, močne
organizacije! Potem se bodo uresni-
čile besede Lasalla: Delavstvo je
ona skala, na kateri bo zgrajena
cerkev sedanjosti!

Ako mi danes priznamo, da da-
našnji moment še ni zrel za revolu-
cionarni preobrat, ne zanikamo re-
volucije, ampak s tem le potrjujemo,
da smo vestni in dozorili bojevnik
revolucionarne ideje.

Na vzhodu žari nebo rdeče re-
volucije! Ta žar je za nas jutranji
klic, da se pripravimo na delo!

Ko bo zatonilo solnce, ki izhaja
iz vzhoda, na zahodu, se bo severni
hlad revolucionarnega delavskega
gibanja združil z južno gorkoto. Ta-
krat bo naša Velika Noč! Zaključimo
naš Prvi Maj s prepričanjem, da
velja za bodočnost le ena resnica,
da velja za vse narode in vse čase
le ena vera, to je: Ljudstvo je naš
bog — njemu vse pravice!

To je cilj, ki je vreden veličan-
stva dela, človeka in velikosti na-
šega boja. In ta cilj zasleduje edino
le ena, v trpljenju porojena stranka,
edino le ena večnemu življenju na-
menjena poslanica — to je poslani-
ca socialne demokracije!

Zato podajmo danes naše roke
svetovnemu proletariatu, ki je
vztrajal do danes zavestno na potu
socialne demokracije in ki zavestno
koraka po svoji revolucionarni poti.

Pozdravljamo danes vse one tr-
pine človeštva, ki nam pripravljajo
pot domačega vstajenja!

Naj živi solidarnost in svoboda
delavskih vrst, naj živi svoboda
vseh narodov zemlje!

Naj živi revolucionarna in inter-
nacionalna socialna demokracija! —
Oba govornika sta žela burno
odobranje.

Sodrug Kordelič je nato predla-
gal zborovalcem sprejetje že objavl-
jene majske resolucije, ki je bila
enoglasno sprejeta. Še enkrat je
opomnil zborovalce na veliki delav-
ski praznik Prvi Maj in njega pomen.
Tudi ta praznik si je proletarijat pri-
boril s pretakanjem dragocene svoje
krvi!

Shod je bil zaključen z viharimi
»živio«-klici. Pevski zbor »Svobode«
je odpel še maršlejo, potem pa
se je delavstvo uvrstilo v manifesta-
cijski obhod, ki se je začel pomikati
iz kraja zborovanja ob 11.11. po Du-
najski cesti, cesti na južno železnico.
Resljevi cesti, čez Jubilejni most, po
Kopitarjevi ulici, na Stari trg, čez Št.
Jakobski most, po Polzovi cesti,
Emonski cesti, Vegovi ulici, Kon-
gresnem trgu, Šelenburgovi ulici in
pred »Slonom« se je praznuloči prole-
tarijat mirno razšel.

Na čelu izpreveda so vozili ko-
lesarji in kolesarice s pestro okra-
šeni kolesi, prepreženimi z rdečimi
trakovi in zelenjem. Nato so stopali
voditelji slovenskega delavstva; za
njimi se je vrstila mladinska organi-
zacija »Svobode«, nato kovinarji,
lesni delavci, krojači, tobačni delav-
ci, člani »Osrednjega društva živil-
skih delavcev«, člani hotelske, kavar-
niške in gostilniške stroke, delavci
kemične tovarne, za temi so se pe-
ljali na dveh vozovih in šli tudi
peš naši nesrečni invalidi, ki so se
pohabili v boju za kapitalistično na-
vlado, za temi organizirani člani
»Osrednjega društva stavbinskih
delavcev«, v katerem so združeni
vsi zidarji, tesarji, pleskarji in kam-
noseki, usnitarji in sorodne stroke,
nato pa železničarji, člani »Splošne
železničarske organizacije za Ju-
goslavijo«, ki so zaključili manifesta-
cijski obhod.

Na čelu posameznih skupin so
nosili rdeče prapore, katerih je bilo
skupaj 24. Pa tudi svoje društvene
zastave so imele posamezne organi-
zacije, kakor zidarji in tesarji, kovi-
narji itd.

Nadalje so nosili v skupinah tab-
lice z napisi kakor: Zemljo obdelo-
valcu zemlje. Živela svoboda! Edin-
stven proletarijat proti edinstvenemu
kapitalizmu. Živeli 1 maj! Le v
znamenju socializma je zmaga. Ven
s splošno, enako, tajno in neposred-
no volilno pravico za vse zastope!
Živela samoodločba narodov! Re-
volucije so stroji zgodovine. Znamo
polno politično in socialno enakost!
Vsi vi, ki delate, Vaš tabor je soci-
alna demokracija! Delavec vsvarja
gospodarstvo, zato sem s socializa-
cijo obratov. Znam enakih pravic
ko moškim! Slovenski delavec pridi
na dan! Proletarci vseh dežel, zdru-
žite se! Živela socialna republika!

Pred mladinsko organizacijo
»Svobode« se je dvigal okrašen na-
pis: Živeli 1 maj! Naša bodočnost.

Pogled na manifestacijski izpre-
vod je bil vzhicen. Po zraku so pla-
polali rdeči prapori in za njimi se je
vila nepregledna množica z rdečimi
trakovi; dekleta so bila v pestrih na-
rodnih nošah. Po cestah je valovalo
rdeče morje, ki je neprestano vzkli-
kalo »Živeli socializem«, pevski zbori
so prepevali delavske pesmi, kakor
»Maršlejo« in druge, »Bela Ljub-
ljana« se je oblekla večeraj v mogo-
čen rdeč val in jasno izrazila svoje
prepričanje.

Popoldne ob dveh se je delav-
stvo zbralo v Zvezdi in skupno od-
korakalo v Bellevue nad Spodnjo Si-
ško, kjer se je vršila veselica. Ude-
ležba je bila ogromna, navdušenje in
veselje je bilo brez razlik vseh. Zde-
lo se je, da nastane slabo vreme, ali
solnce se je zopet pokazalo. Pri ve-
selici je sodeloval tamburaški zbor
glinške »Svobode« in pevski zbor
»Svobode«.

Ko se je začelo mračiti, je ljud-
stvo hitelo pred hotel »Union«, kjer
se je v veliki dvorani vršil umetni-
ški koncert od osme ure dalje. So-
delovala je operna pevka gđ. Rich-
terjeva, g. Zyka od opernega gleda-
lišča na gosli, g. Levar je zapel tri
pesmi ob spremljevanju g. I. Rav-
nika na klavirju. Sodrug Vehovec je
izvrstno deklamiral pesem Fr. Al-
brechta »Naš Rdeči Maj«, nastopil
je tudi pevski in tamburaški zbor
»Svobode«. Ocenio še posebej priob-
čimo.

Po končanem, tako krasno uspe-
lem mayskem slaviu, kot ga Ljublja-
na še ni doživela, se je ljudstvo mir-
no razšlo domov, da zasana o še
večjem slaviu, o svoji pravi Veliki
Noči.

Maribor.

Letošnji prvi maj se je razvil v
veliko manifestacijo tukajšnjega de-
lavskega ljudstva. Krasno jutro! Vse
praznuje; svečano razpoloženje vla-
da. Mariborska oficijelna jugoslovans-
ska javnost je priredila oficijelno
majsko slavnost z veliko vojaško
parado in svečano mašo na trgu
pred rotovžem. Vse vojaštvo, peho-
ta, topništvo s kanoni, strojnice,
mule in meži — vse je moralo k
maši in paradi! Prehod pri Terezien-
hofu na drugo stran Drave, kjer
se je vršila majska proslava social-
nih demokratov, je bil zaprt;
kdo je hotel na levo stran, moral
je napraviti velike ovinke... Ljudje
so videli v tem marsikaj, kar jih je
zelo razburilo in kar jugoslovanski
misli ni nič koristilo. Ta parada se
je vršila v znamenju proslave pol-
letnega »pojugslovljenja« Maribora

po naši armadi... — Liberalci so priredili »I. delavski majski shod« v Narodnem Domu dopoldne, in klerikalci tudi svoj »delavski« shod popoldne. Na liberalnem sta govorila gg. prof. Voglar in nadrevitelj Arb. — bilo je okrog 200 navzočih — na klerikalnem prof. Hohnjec in urednik Zebot. — Soc. dem. shod se je vršil na obširnem vrtu gostilne Kaiserhof. Množice so v velikih trumah prispele, da manifestirajo za socialistično misel. Takega shoda Maribor še ni videl. V imenu sklicateljev sta otvorila slavnostni zbor sodr. Petelinšek (za lokalno organizacijo nemške soc. demokracije) in s. Škof (za jugoslovansko soc. dem. stranko). V predsedstva so bili izvoljeni sodr. Škof, Drog in Orčar (za slov. soc. demokracijo) in sodr. Petelinšek, Pravhart in Dobaj (za nemško lokalno soc. dem. organizacijo).

Sodrugi Anton Kristan je kot glavni govornik v markantnih besedah obrazložil pomen majniške proslave. Narisal je razvoj dogodkov, ki so utemeljili 1. maj za praznik proletariata. Pečal se je obširno z zahtevami delavskega ljudstva, ki se na ta dan proklamirajo kot vodilne smernice gibanja; ozrl se je na ustanovitve Jugoslavije ter na vladajoči politični položaj. Bičal je nezmiselnost policijske odredbe belgajske vlade in zahteval polno svobodo besede, glasovanja in tiska v Jugoslaviji. Zborovalci so govorniku burno pritrdili. Predloženo resolucijo so soglasno sprejeli. Za njim je govoril v nemškem jeziku s. Falk, ki je v izbranih besedah slavil prvi maj in zahteval polno svobodo za delavstvo Maribora ter protestiral proti zaviranju napredka in svobode. K besedi se je oglasil še Hrvat Varičič, ki se je spominjal velikih žrtv 1. maja v l. 1887 v Ameriki. Zaključila sta krasno uspelo zborovanje sodruga Škof in Petelinšek z navdušenimi besedami v slavo mednarodne socialne demokracije. Pred zborom in po zboru je železničarsko pevsko društvo zapelo lepo himno v čast Delu in Svobodi...

Slovenci in Nemci so v bratstvu in prijateljstvu sklenili s tem shodom, da ostanejo tesno združeni v delu in boju za svobodo in napredek, za boljšo bodočnost in blagor proletariata.

Gosp. prof. Voglar se je sicer na shodu v Narodnem domu silno hudoval nad tem, da socialna demokracija mariborska brez ozira na narodnost skupaj praznuje svoj Veliki Maj — no, potolažen naj bo: Zora puca, bit će dana — proletariatu vsega sveta!

Trbovlje.

Trbovlje ne pomnijo takega maja. Vse ceste so preprežene s slavalokmi in temu dnevu primernimi napismi. Hiše in okna — vse v rdečih zastavah in banderokih. Na brezštevilnih mlajih vihrajo visoko v zraku rdeči prapori. Zjutraj ob 4. uri se je napotila rudarska godba po Trbovljah in klicala delovno ljudstvo na majnovanje. Proti deveti uri začno korakati na zborovalni prostor ljudske množice iz posameznih revirjev. Med njimi so zastavonoši in nosilci standardov z napismi: »Proč z vojno!« »Doli z imperijalizmom!« »Dajte nam socialno zavarovanje!« In podobno. Ob 9. uri dopoldne je zborovalni prostor nabit z ljudmi. Kamor seže oko, povsod glava — preveč jih je. Takega shoda tudi Trbovlje še niso videli. Prvič letos so se pridružili korporativno tudi pazniki, veselo pozdravljeni. Godba zaigra koračnico, pevski zbor zapoje delavsko pesem. Nato otvori shod sodrugi Siter in pozdravi zborovalce. On in sodrugi Rinaldo sta izvoljena v predsedstvo. Sodrugi Siter govori o pomenu tega dne za delovno ljudstvo, nato poda besedo sodr. poverjeniku Prepeluh. Leta razloži smernice, ki so vodile socialistični kongres v Parizu leta 1889., ko je sklenil, naj proletariati celega sveta ta dan praznuje. Govoril o kapitalističnih vzrokih svetovne vojne, njenih težkih posledicah in o socialnem programu, ki ga ima sedaj vršiti jugoslovanska socialna demokracija. Govori o trpljenju srbskega naroda, ki je v tej kapitalistični vojni toliko trpel, na katerega nas veže mednarodna solidarnost proletariata vsega sveta. Imamo vero v socializem, upanje imamo, da naši boji in napor ne bodo zaman in imamo hubezen do vseh narodov in ljudstev. Osem tisoč ljudi ploska tem besedam. Nato znova povzame besedo sodrugi Sitar, ki povdarja zrelost in zavednost trboveljskega proletariata, ki se bo bojevalo do konca za svoje človeške, politične in socialne pravice. Sodrugi Aldo všek prebere predlagano resolucijo,

ki se sprejme soglasno. — Zopet zaigra godba, shod je končan, ljudstvo in reditelji se uvrščajo v manifestacijski sprevod. 7000 ljudi se udeležijo tega sprevoda, ki gre čez Zabljo vas in potem nazaj do cerkve v Trbovljah. Tam pozdravi sodrugi Sitar z okinčanega odra še enkrat zbrano ljudstvo in se mu zahvaljuje za izborni red, ki ga je vzdržalo. Sprevod krene nazaj pred delavski dom, kjer se razide. Popoldne se je vršila na dvorišču Delavskega doma ljudska veselica, da se ljudstvo malo pozabava in znova utrdi v medsebojnih pogovorih v svoji volji bojevati se do zmagovitnega konca.

Tisti, ki trdijo, da naše slovensko ljudstvo še ni zrelo za svobodo, naj bi 1. maja prišli v Trbovlje. Vlada je vsepovsod tak red in mir, da si meščanske stranke to lahko yzamejo za vzor. Naše delavstvo je organizirano, je zavedno, hrepeni po izobrazbi in ve, da bo zmoglo v boju s kapitalom s svojo duševno močjo. Naprej, vi kal nove družbe, proletarci. Slava organiziranemu proletariatu trboveljskih revirjev, in tovarni!

Hrastnik.

Ves Hrastnik in vsa njegova okolica sta praznična. Po cestah slavaloki, na hišah rdeče zastave, na visokih mlajih rdeči prapori, valoviti v vetru. Dopoldne se je vil ob Hrastniku do kolodvora manifestacijski sprevod, z godbo in jezdecem na čelu, z rdečimi zastavami v sprevodu in primernimi napismi. Ne le industrijsko delavstvo, ampak tudi kmečko ljudstvo se je udeležilo sprevoda. Bilo jih je nad 2000, neverjetno visoko število za Hrastnik. Popoldne se je vršil velikanski shod, ki mu je predsedoval poštrovovni sodrugi Kovač. Sodrugi poverjenik Prepeluh je razložil pomen praznovanja 1. maja, vodilne misli socializma in demokracije. Govoril je nato o italijanskem imperizmu, ki hoče oropati slovensko ljudstvo za vse zaklade njegove zemlje v prid italijanskim kapitalistom. Pariška konferenca ne bo prinesla trajnega miru, tak mir morajo ustvariti le ljudstva sama, po sporazumu, na podlagi mednarodnih socialističnih idej. Pozival je navzoče, da se vsi organizirajo v jugoslovanski socialno-demokratični stranki, da se bomo v svoji novi državi mogli boriti za politično svobodo in socialne pravice, ramo ob rami s hrvatskim in srbskim ljudstvom, ki je prav tako bilo ponižano, kot naše. Viharji aplavzi so sledili govornikovim izvajanjem. Nato je spregovoril sodr. Siter, o programu socialne demokracije in njenih bližnjih nalogah. Konstatiral je, kako se je naše delavstvo ta dan pokazalo zrelo in zavedno in s tem dokazalo, da je zmoglo izvesti socializacijo na vseh poljih produkcije. Viharjevo je ljudstvo pritrjevalo njegovim besedam. Za njim je govoril sodrugi Malovrh zbranimu ljudstvu iz srca o pomenu organizacije in nalogah ljudstva samega. Pred shodom in po shodu je zaigrala rudniška godba in krasno zapel moški zbor delavske pesmi. Po shodu se je vršila mirna zabava, brez hrupa in divjanja, kakor nam je znan z raznih veselic meščanskih strank.

Tako so tudi vrli Hrastničani dostojno in lepo praznovali 1. maj, kot svoj največji praznik, kot praznik dela.

Slava zavednemu in organiziranemu proletariatu!

Zagorje ob Savi.

Zagorje zavito v rdeče zastave, polne slavalokov, streljanje z možnarji, neskončno dolg sprevod, načel mladina, tisoči sodrugov in sodružice... To je vnanja slika 1. maja. Veseli, praznični obrazji — naš praznik, naš dan praznujemo! Stari sodrugi, veterani socialistične misli v Zagorju so nam zatrjevali, da takega dne niso pričakovali. Kdor je danes videl Zagorje, je videl, da je cela dolina naša, izključno naša. Zjutraj budnica. Od 7. do pol 11. ure se je vil neskončno dolg slavnostni sprevod iz Kisovca skozi Toplice in Zagorje na kolodvor istotam in od tam nazaj na slavnostni prostor. Shod, ki se ga je udeležilo — nizko cenjeno — na 3000 ljudi, vršil se je pod milim nebom. Otvoril ga je sodr. Ule, predsedoval sodr. Prašnikar, zapisnik vodil sodr. Razinger. Po krepkih pozdravih in uvodnih besedah sodr. Uleta in Prašnikarja je poročal v eno in pol urnem govoru s. dr. Korun iz Ljubljane. Razjasnil je pomen praznovanja 1. maja za svetovni proletariati, ožigosal prepoved majskih slavnosti v izvenslovenskem delu države in nato pogledal v zgodovino slovenskega proletariata in njegovega boja nazaj, premo-

tril naše stališče do današnjih notranje- in zunanje političnih prilik in prav posebno izčrpno govoril o naših načrtih bodočnosti, naših ciljih. Govoreč o sredstvih, s katerimi dosežemo, kar želimo in zahtevamo, je prav posebno poleg dela za organizacijo in za razširjanje našega tiska, govoril o potrebi intenzivnega izobraževalnega dela, o potrebi protialkoholne akcije in telesne vzgoje mladine (telovadba, šport itd.) S protestom proti imperialistični politiki antante, posebno Italijanov, z zahtevom po samoodločbi in zvezi narodov, garanciji miru, ki ga gnila buržoazija ne more ne skovati, ne vzdržati, in pozdravom internacionali, je zaključil govornik svoja izvajanja. Predlagano majsko resolucijo je shod z velikanskim odobravanjem sprejel in po sklepni besedi sodr. predsednika se razšel. — Popoldan se je vršila na ravnostem prostoru veselica, pri kateri je sodelovala vrta rudarska godba, nastopali pevski zbor in kjer je zagorski delavec preživel s svojimi dragimi par ur nedolžnega veselja. — Tako je praznovala naša zagorska delavska avantgarda — rudarji in steklarji — svoj 1. maj! Ponosni naj bodo na ta dan!

Jesenice.

Majniška manifestacija zavedne Gorenjske je bila letos tako impozantna, kot sijajno zgornja, da nam je bila pravo zrcalo velikega dela, velike vneme in ljubezni naših ondostnih sodrugov do stranke, do ideje socializma.

Začudili smo se velikim pripravam, vzorni organizaciji, impozantnemu sprevodu — na tisoče in tisoče delavcev in delavk z nešteti zastavami in napismi — začudili smo se velik in pestri sliki našega napredka in čestitati moramo predvsem pridnim organizatorjem te krasne proslave.

Ze predstave, ki so jo vprizorili na predvečer, se je udeležilo toliko ljudstva, da so bili vsi prostori premajhni. Jeseniško gledališko društvo je vprizorilo češko dramo »Iz za štiri revnih stene«. Srečno izbrani predmet. Pred začetkom igre je stopil na oder sodrugi Golouh, ki je v krepkih obrisih polnil množico poslanstvo umetnosti med delavstvom ter predložil vso tragiko revnih štirih sten — tragiko delavske družine, trpljenje in boje probujenega delavstva, ki hoče doseči svoje socialne in kulturne pravice. Na podlagi drame, ki so si jo delavci izbrali, da na predvečer svoje majniške manifestacije pričajo o svojem težkem življenju in hudih borbah, je govornik podal sliko socialnega problema, ciljev probujenega človeštva. Vladalo je veliko navdušenje. Igralci so opravili svojo nalogo naravnost sijajno. Ne bomo navajali nobenih imen. Pokazali so svoje lepe vrline. Igralo se je spretno, s pravim razumevanjem, vedno v pravem tonu in tempu. Med odmori je nastopil pevski zbor, ki je pod moisterskim vodstvom neutrudnega pevovodje, sodr. Ambrožiča, proizvajal naše večno lepe narodne pesmi. Čestitamo njemu in pevcem. Sodrugi so mu ob tej priliki poklonili spomin, ob primernem nagovoru sodruga Mihevc. Ze predvečer Prvega Maja je slovesno uvajal jeseniško občinstvo k proslavi delavskega dneva.

Prvega Maja... budnica ob 4. zjutraj, potem godba, zbiranje ljudstva, zastav, napisov. Po cesti in pred kolodvorom, kjer se ima vršiti shod, rdeči slavaloki. In ljudstvo prihaja od vseh strani, trumoma, peš, z vlaki. Vrste rastejo. Obhod se vije od gostilne pri »Jeleni« na Savi do Jesenic. Vsa zavedna Gorenjska je tu. V ogromnem številu je zlasti zastopano žensstvo. Godba na čelu svira, ljudstvo koraka navdušeno do kraja, kjer se ima vršiti shod. Na govorniški oder, ki je postavljen tik pred kolodvorom, stopajo pevci, ki pojejo ubrano in navdušeno delavsko himno. Nato otvarja shod sodrugi Gabrijel, ki poda besedo sodrugu Mihevcu. Le-ta poda jedrnat, nadvse zgornjo zgodovino Prvega Maja na Slovenskem, ko je komaj peščica zavednih sodrugov praznovala Prvi Maj ob preganjanju in obrekovanju meščanstva. Opisuje prve boje na Slovenskem in s krepkim glasom naglašja, da se napredek socializma ne da streti. Omenja nato svetovno vojno, politiko koaliranega kapitalizma, pariško konferenco in prihaja do zaključka, da je rešitev sveta, le v ljudstvu samem, v njegovem boju za socializem. Ogromna množica pozdravlja navdušeno krepka izvajanja sodruga Mihevc. Nato govori sodrugi Golouh, ki poda v daljšem govoru ob neprestanem pritjevanju ljudstva splošen pregled do-

godkov in prevratov v Evropi. Omenja rusko revolucijo, prevrat v Nemčiji, na Ogrskem, v Nemški Avstriji... Pestra slika revolucionarnega prepoveda v Evropi navdušuje množico, ki pozdravlja glasno svoje brate po svetu. Govornik se je nato pečal z notranjimi problemi jugoslovanske države, z nalogami jugoslovanskega proletariata. In zopet je masa prisegala, da bo vztrajala v boju za osvobodjenje in socializacijo Jugoslavije. Ožigosal je politiko imperializma, zlasti italijanskega, opozarjal na nevarnost, ki preti vsled postopanja četvorice na pariškem posvetu ter ob burnem ploskanju navdušene mase proslavljal delavsko internacionalo, ki se zopet dviga veličastna in zmagozlasna.

Predložena resolucija je bila soglasno sprejeta. Sodrugi Gabrijel je zaključil s primernim opominom, da mirno in dostojno praznovanje Prvega Maja.

Popoldne sta se vršili dve veliki veselici, ki ste sijajno izpadli.

Zavedna Gorenjska je lahko ponosna na svojo majniško proslavo.

Celje.

Česar niso bili sposobni nemški nacionalci pokazati v Celju, to je pokazalo delavsko ljudstvo na dan prvega maja.

Ob 7. zjutraj je čakala železničarska godba na postaji zunanje sodrugi, zastopnike političnih organizacij iz raznih krajev. Ob 8. uri zjutraj so se zbrale skupine, ki so prišle iz celjske okolice, na čelu vsake okrajne skupine so plapolale velike rdeče zastave. Neštete ljudske množice so se pomikale mirno in dostojno, kakor se spodobi za organizirano delavstvo, na prostorni trg pred Narodnim domom, kjer je bil postavljen oder ravno na tistem prostoru, kjer je še pred kratkim stal spomenik Jožefa II. Godba zaigra in dotedaj zaviti prapor zaplapolava svobodno. Deputacije celjskih političnih organizacij, strokovnih organizacij so zaporedoma pripenjale trakove na krasno zastavo skupine železničarjev. Vsak govornik je povdarjal solidarnost in zvestobo isti ideji, ki jo predstavlja rdeči prapor. Godba in vrli pevci so doprinesli svoj tribut in s tem je bil oficijelni del razvija zastave končan.

Nato otvori sodrugi Mar n impozantni shod, na katerem se prosto izvoli predsedništvo shoda. Ob navzočnosti 2500 do 3000 navzočih dobi sodr. Kopač burno pozdravljen besedo. Grobna tišina. Govornik je v poljudnem govoru raztolmačil pomen 1. maja ob burnem odobravanju navzočih. Za njim so govorili sodrugi Mar n, dr. Rožman in drugi, nakar je sodr. Kopač prečital majsko resolucijo, ki jo je predložil izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratične stranke.

Resolucija je bila soglasno ob burnem pritjevanju sprejeta. Navzoči so s klobuki v roki prisegli socializmu zvestobo. Na to so se uvrstili in odkorakali z dvema godbama na čelu po mestu na Zeleni travnik.

Na predvečer so naši vrli sodrugi in sodružice v mestnem gledališču predstavljali Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi«, zvečer so to igro na splošno zahtevo ponovili.

Spreveda se je udeležilo nad 2500 oseb, shoda pa nad 2000 ljudi.

Tržič.

Impozantna proslava, kakršno si more želeli vsak zaveden socialist. Pričakovali smo, da tržiški sodrugi letošnji Prvi Maj praznuje kar najbolj veličastno, nikakor pa si nismo predstavljal, da je odrešilna ideja socializma proniknila že tako globoko v srca tržiškega in okoliškega proletariata. Veselje je sevalo z obraza teh delavskih trpinov, kajti zavedali so se, da je Rdeči Maj njihov dan, njihov praznik. In vse tamkajšnje organizacije, ki se vedno lepše razvijajo, so tekmovalne med sabo, katera bo največ pripomogla k temu, da pokaže proletarski Tržič svoje rdeče lice. Priznati treba: sodrugi in sodružice v Tržiču in okolici so storili svojo dolžnost, uspeh njihove tekme se je pokazal v tem, da je proslava Prvega Maja izpadla nad vse pričakovanje. — Zgodaj zjutraj napravili so vrli sodrugi-pevci budnico. Ob 9. uri dopoldne se je zbralo na kolodvoru na stotine delavskega in kmečkega ljudstva ter pričakovalo goste in godbo iz Kranja. Razvil se je dolg sprevod z zastavami in zaupniki ter godbo na čelu, ki je, radostno vzklikajoč socializmu, korakal v mesto v prostore konsumnega društva. Tam se je vršil ob 10. uri javen ljudski shod, kateremu je predsedoval sodrugi Er la h. Kot prvi govornik je nastopil

sodrugi Čelešnik iz Ljubljane, ki je v enournem govoru orisal pomen praznovanja Prvega Maja ter med ponovnim odobravanjem razložil podrobno naše zahteve, ki so nakratko začrtane v majski resoluciji. Prečital je nato resolucijo, katero predlaga izvrševalni odbor jug. soc. dem. stranke v sprejetje. — Sodrugi Er la h je dal resolucijo na glasovanje, bila je soglasno in odobruje sprejeta. — Nato je govoril sodrugi Snoj o stavbi, ki se dviga sredi trga ter je last zadržnikov konsumnega društva. Ni še vse popolnoma dovršeno, a še letos bo tržiško delavstvo slovesno otvorilo lasten dom, ki mu bo nudil streho za vse prireditve. Veselo praznuje proletariati Tržiča in okolice delavski praznik, a še veselejša ga bo mogel praznovati drugo leto, ko bo videlo, da je bil kos vsem nalogam, ki si jih je postavil s tem, da je napravil lasten dom in organiziral doslej brezpravne in v temi tavajoče mase. S klicem: »Živel Prvi Maj! Živela socialna demokracija!« je zaključil svoj govor, kateremu so navzoči burno ploskali. — Po tem govoru je sodr. Er la h zaključil krasno uspeli shod. — Na trgu se je razvil manifestacijski sprevod. Načelovala je sprevodu velika rdeča zastava s sliko Karla Marxa in napisom: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Tej so sledili še trije rdeči prapori in nato sodrugi in sodružice. Čemu opisovati ves ta manifestacijski obhod. Zadostuje to: Bil je dostojna, nad vse pričakovane uspeša manifestacija. Ne v senci bajonetov, kot prejšnja leta, brez orožniške asistence so sodrugi mnogo lepše, mirnejše proslavljali delavski praznik. Po končanem obhodu se je sodrugi Čelešnik zahvalil udeležnikom na njihovi disciplini in ob razhodu so proletarci zaklicali trikratni »Živio« delavski internacionali. — Ob pol 2. uri popoldne je bil izlet v Tržič. V Križah so tamošnji socialistični čuteči kmetje-proletarci prišli na shod, ki je bil zvečer pripravljen in bil je v zvečenih besedah pozdravil udeležence sprevoda in očrtal pot socialistične misli, ki prodira polagoma, a gotovo, med kmečkim proletariatom. Ni več daleč čas in zmagała bo ta odrešilna ideja. — Začudili smo se govoru tega sodruga, saj si nismo mogli predstavljati, da je svetovna vojna resnici v toliko odprla oči zapeljanim kmečkim proletarcem. A po tem, kar smo videli tu, moremo i mi vzkliniti s sodrugom govornikom: »Prihodnji Prvi Maj bomo praznovali svojo zmago nad reakcijo, zmago nad temo. Na dan, proletarci, vaša je bodočnost!« — Ob 4. uri se je pričela ljudska veselica. Godba je igrala, imeli so šaljivo pošto itd. Suženj dela se je oddahnil, bil je brat med brati, enak med enakimi. — In Vam, sodrugi Tržiča in okolice: Končalo je majsko slavlje, ni pa končalo delo za naše ideje. Vsi na krov, delajte naprej tako neumorno in smoteno kot doslej in zmaga bo kmalu vaša. Podvojite svoje moči, združite se še bolj, da boste še letos lahko vzkliknili: Tržič je rdeč, Tržič je v taboru socialne demokracije in okolica sledi temu zgledu. V boj za svobodo, enakost, bratstvo!

Litija.

Prvikrat se je praznoval pri nas prvi majnik. Začetek je bil dober. Okrog 250 sodrugov in sodružic se je udeležilo shoda ter večina izmed njih tudi obhoda skozi Litijo v Šmartno in nazaj. Poročevalec na shodu, dr. Lončar, je razvijal misel, kako mora po fevdalizmu preko kapitalizma zavladati socializem, ki pravilno umevan prinaša narodno in socialno svobodo širokih ljudskih mas. Poudarjal je, da se mora delavsko ljudstvo umsko in moralno pripravljati za svojo zgodovinsko nalogo, ko ga pokliče čas. Zato se je proletariati izrekel tudi za Jugoslavijo, do katere ima svoje dolžnosti, a tudi svoje zahteve. Konec govora je izzvenel v prepričanje, da le mir brez aneksij, brez odškodnin in s samoodločbo narodov, kakor je to formulirala ruska revolucija, more prinesiti težko preizkušnemu človeštvu in zlasti proletariatu pravi konec petletne borbe na življenje in smrt. Proletariat mora najti pot do nove internacionalne, ki izvede tak mir; zakaj pariška konferenca pomenja moralni bankerot sedanje buržoazijske družbe. — Predlagana resolucija je bila sprejeta soglasno. V spomin na prvo praznovanje so se dali navzoči fotografirati v dveli skupinah: delavstvo iz topilnice in železničarji. Prvi maj je potekel zadovoljivo za vse, ki so se udeležili njegovega praznovanja. Priprave je vodil zlasti sodrugi Skerget, ki je tudi predsedoval shodu.

Novo mesto.

Prvič se je letos praznoval delavski praznik tudi v naši dolenski metropoli. Vse trgovine in lokali so bili zaprti, nad mestom je pa vladalo neko slavnostno razpoloženje. Po kosilu so se jeli zbirati naši sodruzi pri kolodvoru, odkoder so odkorili z rdečim praporom in kolesarji na čelu k »Narodnemu domu«, kjer se jim je pridružila mestna godba. Od tu je odšel izpred ob zvoških godbe skozi vse mesto v Kandijo. Naša jara gospoda se je vsa začudena izpogledovala in menda šele to pot prvič izvedela, da so socialisti na svetu in — o groza — celo v Novem mestu. Ko je izpred korakal mimo zloglasnega Štemburja, ni bilo tega ljudskega osrečevalca videti nikjer — mož ima pač slabo vest. V Kandiji se je nato izpred ustavil na prijaznem gostilniškem vrtu in nastopil je sodrug Erjavc iz Ljubljane, ki je v nad eno uro trajajočem govoru očrtal pomen današnjega dne, program socialne demokracije in zmagovalno pot, ki jo nastopa proletarijat vsega sveta. Zbrano ljudstvo je navdušeno pritrdilo govornikovim besedam. Po govoru se je razvila neprisiljena prosta zabava in godba je poveljevala to slavnost. Prodali so se vsi došli majski spisi in razglednice. Tudi na Dolenskem se razvija rdeči prapor in nastopa svojo zmagovalno pot.

Ruše nad Mariborom.

Prvi majnik se je izvršil pri nas nad vse sijajno. Ob 8. uri zjutraj se je vršil izpred delavsko godbo na čelu, ki je bil nad vse impozanten, po okolici in nazaj na slavnostni prostor, ki je bil prelepo okrašen. Po otvoritvi shoda je podal otvoritelj besedo sodrugu Erbežniku iz Maribora, ki je v stvarnem govoru orisal pomen prvega maja. Zborovalci so ga večkrat prekinili z živahnim odobravanjem. Nato je šel sodrug Pelan iz Maribora orisal pomen in namen žoltih organizacij ter brebral majsko resolucijo, ki je bila z navdušenjem sprejeta. — Še bila z navdušenjem sprejeta. — Še drugi, le tako naprej po začrtani poti in zmaga bo naša. Vsi v organizacijah! V vaše delavske domove pa delavske liste, v prvi vrsti naš »Napreje! Krepko naprej!

Kermelj-Št. Janž.

Tu se je vršilo praznovanje prvega maja v najlepšem redu. Zjutraj ob 4. uri budnica iz Kermelja v Št. Janž, Gabriele, Pijavce, Tržišče in nazaj v Kermelj. Godba je prišla iz Skočjana. Prostor, kjer se je vršil shod, je bil okrašen z mlaji, rdečimi prapori in zelenjem; postavljen je bil oder za godbo in govornike. Cel dopoldan so prihajali iz Pijavc, Gabrijel in drugih bližnjih krajev delavci-rudarji s svojimi družinami. Pred vsako skupino je močno plapolal rdeči prapor. Pred otvoritvijo shoda je igrala godba delavske pesmi. Ob pol 2. uri je otvoril sodr. Gruđen shod z nagovorom na zbrane sodrugi in podal nato besedo sodrugu Berdajsu iz Ljubljane. Govornik je govoril o pomenu 1. maja za delavstvo. Po govoru s. Berdajsa je podal s. Gruđen besedo s. Francu Perdanu iz Ljubljane, ki je v dvurnem govoru in med velikim odobravanjem povedal pikre besede na naslov meščanskih strank in naglaševal, da morejo edino delavci urediti usodo sveta, ker le delavčeva roka vstvarja in zato tudi njemu pripade vsa oblast. Delavcem je pojasnjeval moč organizacije in naglašal, da smemo le v organizaciji pričakovati boljšo bodočnost. Po govoru sodruga Perdana je sodrug Gruđen s ponovnim kratkim govorom zaključil shod in se je zahvalil navzočim za vzoren red in številno udeležbo. Ljudstvo se je jelo proti večeru razhajati. Z zadovoljstvom in samozavestjo so se vračali domov.

Ta poročila, ki je tu prinašamo, še niso vsa.

Poročila o majski proslavi iz drugih krajev prinesemo prihodnjic.

Železničarska stajka v Trstu.

Železničarska stajka v Trstu je povzročila precej šuma in hrupa posebno v Italiji pa tudi v ostalih antantinih deželah. Uradna Italija je smatrala stajko za politično dejanje. Tržaški železničarji pa so jo smatrali edino le za boj za svoje že pridobljene pravice, torej za to, kar so že imeli. Tudi italijanski proletarijat se je dalo prepričati, da se ne gre tokrat za nič novega, temveč le za ohranitev starih pravic.

In tržaško delavstvo je v resnici strmel, ko je izvedelo, zakaj da železničarji stavkajo.

Kako je prišlo do stavke?

Ko je italijanska armada — katero so šli klicati zastopniki Trsta v Benetke — prilomastila z velikanskim triumfom in pompom, je zavladala v Trstu prava nacionalistična znorelost. In kdor je imel v italijanskem nacionalističnem taboru kolikšaj zmisla za nacionalizem, je znorel do dobrega.

Italijanska uprava je takoj začela s praktičnim delom. Gubernator je izdal vsak dan par lepakov prilepiti na zid. Zasedalo se je urade, odstavljalo in nastavljal uradnike in drugo osobje.

Dne 3. decembra 1918. je Italija obhajala že prvi jubilej zasedenja Trsta. Ta dan je bil narodni praznik. Takih praznikov je bilo od takrat že nevedem koliko! Na večer od 3. na 4. decembra je italijanska uprava zasedla upravo južne železnice. Nekaterim ljudem to nikakor ni hotelo v glavo, ker so mislili, da je južna železnica privatna družba, ter da so delničarji pri južni železnici francoski kapitalisti in enaki ljudje. No, dejstvo jih je poučilo, da se je v tej svetovni vojni že marsikaj zgodilo, kar se s pisanimi zakoni ne strinja.

Južni železničarji so se takoj vprašali, če bodo njih pravice pod novim gospodarjem varovane. In zopet se je našlo ljudi, ki so prisegli, da se nam železničarjem ne more ničesar vzeti in da torej v najslabšem slučaju ne dobimo ničesar. Ali zmotili so se. Italijanska uprava je sicer takoj drugi dan izdala okroglico v obliki telegrama, v kateri je zagotovila osobju vse ono, kar je isto imelo pod prejšnjo upravo. Ali italijansko črnilo se ni posušilo. Začeli so železničarjem odtrgavati težko pridobljene pravice kos za kosom. Prvi je bil pravico do premoga po znižani ceni. Drugi je bil bolniška blagajna.

Medtem ko so se naši ljudje sklicevali na statut bolniške blagajne, ki članu daje pravico (po 5 letih) do zdravljenja in podpore do nadalj 52 tednov, so Italijani dejali, da mora železničar, ki je dalj kot 3 mesece bolan, v pokoj ali na cesto. Zastonj so se železničarji sklicevali na svoja pravila in poudarjali, da do sklenjenega miru ne veljajo italijanski predpisi. Tudi za zdravlila in zdravnik za družino železničarjev Italijani niso hoteli vedeti ničesar.

Dr. Martinis je kot očesni specialist nekega železničarja spoznal za nesposobnega za važno službo. Postajenačelnik pa ga je poslal k italijanskemu zdravniku, ki ga je pa napravil sposobnega.

Dr. Martinis je izvajal konsekvence.

Italijani so poslabšali turnuse in delavni čas v kurilnici. Uvedli so 24-urno službo. Pri vlakih so uvrstili svoje mlade militarizirane vlakovodje, naši stari vlakovodje pa bi naj vozili kot navadni zavračaji. Na progi so zahtevali od naših vlakospremljevalcev, da vse delo sami izvrše, t. j. premikanje, razkladanje in nakladanje; in to, češ, saj ste naši ujetniki!

Nadalje so odstavljali uslužbence brez vzroka in ne da bi uslužbenca za to prosili. V Nabrežini so vse tri mestne mojstre naenkrat odstavili in sodr. Kantetu ukazali, da odide v Ljubljano, čeprav je rojen in pristojen v Šempolaj pri Nabrežini.

Italijanski postajenačelnik v Nabrežini se je peljal v Trst protestirat proti temu, ker se mu hoče odvzeti vse tri mestne mojstre.

Pravi udarec je šele sledil. Uprava južne železnice je ob novem letu poslala v Trst telegram, da dobe vsi železničarji za novo leto posebno enkratno podporo v znesku 50% one podpore, katero dobe vsake tri mesece. Italijanska uprava se je jezila, češ, zakaj je telegram sploh bil puščen v Trst in je — kakor smo slišali — uradnika v Logatcu za to »nemarnost« odstavila. Sicer pa je izjavila, da ji ukazi iz Dunaja niso merodajni in da zato tistih 50% ne izplača.

Vodstvo železničarjev je hodilo intervenirati. Ravnatelj Serani pa je bil mogočen in se je skliceval na oboroženo silo. Kljub temu se železničarji niso dali ugnati v kozji rog. Pri ponovni intervenciji je izjavil Serani da bo plačal onih 50% s prvim februarjem z drugimi prejemki vred. In res. Liste so bile že izgotovljene in pripisanih je bilo onih 50%. Ali tik pred izplačilom (30. januarja) je dala uprava proglasiti, da ne plača onih 50%.

Tako je prišlo 1. februarja do shoda v Delavskem domu. Postopanje italijanske uprave je bila provokacija prve vrste. In vendar bi bili morali železničarji biti bolj taktični

in se ne bi smeli dati zapeljati od Italijanov.

Tržaški italijanski nacionalci so ljudstvo nalagali, da so železničarji v Trstu skoro vsi Slovenci ali Nemci katere je bivša avstrijska vlada importirala v Trst, da na umeten način slavizira Trst. Tržačani, Italijani, niso hoteli več na železnico, ker so razvajeni in jim ni ugajala disciplina na železnici, ki je svoje delavce vedno najslabše plačevala. Tržačan je navajen, da dela par ur na dan in potem sede in počiva. Stavka je izbruhnila.

Železničarji se niso do dobra zavedali, s kom da imajo opravka. Opravka so namreč imeli z italijanskim militarizmom, ki je pomagal tri in pol leta uničevati kulturo Evrope.

Rezultat stavke: Aretiranih je bilo 63 železničarjev. 56 je bilo obsojenih: 54 na 2 leti in 200 lir denarne kazni in 2 na 5 let ter 2000 lir. Onih 54 je sedelo 4 tedne in dva sta sedela 6 tednov. Ker je bila v Italiji izdana amnestija, so bili pomilosteni.

Italijanski poslanci so posredovali pri vladi v Rimu ter ji dokazovali, da je stavka zgolj ekonomičen; pa vse zastonj! Vlada ni verjela. Gubernator je baje izvedel, da se v gotovem kraju daje podpore takozvanim narodnim železničarjem. Štrajkovni odbor se je prepričal, da ta trditve ni bila brez podlage. O tem bo treba z vodstvom Jugoslov. Zel. Zveze še izpregovoriti, da li je bilo to umestno in dosledno.

Konec je bil: Italijanska uprava je izjavila, da je pripravljena vsprejeti v službo le one železničarje, ki so pristojni v julijsko Benečijo (in to pogojno), medtem ko morajo vsi zapustiti Trst. — Dostaviti moramo še to, da vodstvo stavke ravno ni bilo v najspretnjših rokah.

O krizi produkcije premoga v Zagorju.

Na članek v našem listu »Rudarjem v Zagorju«, smo prejeli pismo iz delavskih krogov, ki pove, kje je treba iskati vzroka za padajočo produkcijo premoga.

V »Napreju« št. 93. ste priobčili notico, iz katere je razvidno, da pada produkcija premoga od meseca do meseca. Vaša notica me je prislila, da sem se pri delavcih, pa tudi pri uradnikih, informiral, kje je krivda za padajočo produkcijo. Izvedel sem, da so za to vse drugi vzroki, in da delavstvo na tem ni prav nič krivo. Tako na primer manjka rudniških vozov, mazilnega olja, bencina itd. Tudi manjka včasih na kakem oddelku jamskega lesa. Za jamske vozičke je vedno preprič. Ko se pripelje vozove s kolodvora, se že zunanji pazniki in delavci pripravijo, kam naj bi jih šlo več, v kisovski ali kotredžki rov. Ker vozovi niso mazani, se jih težko prevaža. Popreje je en mož lahko prevažal dva do tri, sedaj pa dva moža po enega prevažata. Na kakšni slabi progi v rovu pa včasih še dva moža ne moreta po enega izpeljati. Na glavnih progah in rovu, kjer so poprej vozili z motorji, se sedaj vozi s konji, ker manjka bencina. Tudi morajo take vozičke prevažati delavci sami. Zadnje tedne je tudi vedno deževalo, kar je utežkočilo delo in to posebno v kotredžkem rovu. Vse to je krivo manjše produkcije, nikakor pa se ne more reči, da bi bilo delavstvo krivo manjše produkcije premoga v Zagorju. Preskrbi naj se vse potrebne tehnične pripomočke, pa sem prepričan, da se produkcija dvigne na isto višino kot je bila pred vojno.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Poročila s koroške meje.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 30. m. m. ob dvanajstih iz uradnega vira: V noči od 29. na 30. m. m. razven nekaj topniških strel v vse mirno. Položaj neizpremenjen. Pri večerajšnjih bojih smo zaplenili 21 topov in poškovali mnogo drugih ter s tem uničili, oziroma poškodovali največji del topništva, ki je vedno streljalo na Velikovec in Sinčo vas in rušilo naše vasi.

Iz zasedene Idrije.

Pred 14 dnevi se je pripeljal civilni komisar v Logatcu, italijanski major Melone v Idrijo ter zahteval od učiteljskega, naj prosi za službo pod italijansko vlado. Vročil je učitelstvu pismen ukaz, da bo vsak, ki ne prosi, iz službe odpuščen, oni pa, ki »iz političnih ozirov« ne vložijo prošnje, bodo vrhu tega kaznovani; pri tem je upil na navzoče: »mi vas plačamo, zato nas morate prositi in nam služiti. Izvajanjem omenjenega maforla učitelstvo ni zaupalo, ker

je sumilo, da namerava te prošnje izrabiti v politične namene in je vsled tega mesto prošnje za sprejem v službo vložilo posebne vloge, v katerih izraža, da hoče službovati v zasedenem ozemlju do definitivne določitve državnih mej. To je storilo, ker je njegova dolžnost varovati koristi učee se mladine. Dne 15. m. m. se je zopet omenjeni komisar pripeljal v Idrijo, poklical k sebi voditelje vseh šol ter jim obetal sijajne plače. Vrnil jim je predloženo vlogo in zahteval od njih prošnje, »ki morajo biti jasne in brez političnih opazk.« Ravnatelj idrijske realke Baebler je nato v imenu učiteljskega zbora državne realke izjavil, da učitelji zavoda ne vložijo drugačnih prošnje, kakoršne so že vložili, ker so to dovolj jasne. Nato šele mu je izročil major Melone dekret, s katerim ga guvergnator iz Trsta brzofavno odpušča iz službe ter ukaz, takoj izprazniti stanovanje v realnem poslopiju. Tudi učitelstvo drugih zavodov je soglasno izjavilo, da ne vložijo drugačnih prošnje. Vse učitelstvo je torej smatralo za odpuščen. Ravnatelj Baeblerja so začeli karabinerji nadzirati in zastražili so njegovo stanovanje. Ko je le-ta izvedel, da ga hočejo internirati, je preoblečen prevaril straže, ubežal in prekoračil demarkacijsko črto. — P. P.

Iz časopisja.

»Slovenec« dne 30. aprila objavlja članek »Za varstvo hišnih posestnikov«, kjer pripoveduje, kakšni »režeži« so hišni posestniki, ki naj bi prav tako tudi delali kakor delamo vsi drugi. Značilen v tem članku pa je naslednji odstavek: »Brezposelnih naj se takoj odpravijo v domovinske občine, in se jim naj državne podpore ustavi. Podpore naj bi dobivali samo resnično potrebni, zlasti invalidi, ki niso za nobeno delo sposobni, na priporočilo magistrata, odnosno županstva dotične občine ali župnega urada, za begunce na priporočilo pristojne begunske komisije. Vsi ostali »brezposelnici« pa si naj poiščejo dela, saj ga je povsodi dovolj, v mestu in na deželi. — Te vrstice povedo jako mnogo. Članek bi rad odjedel nezaposlenim delavcem še tisto malo podpore, ki jo dobivajo, kadar nimajo dela. V teoriji je lepo pripovedovati, da naj ljudje delajo, toda take površne nasvete more dati le tisti, ki je sam sit in ne pozna dela. Delavcu je treba dati njegovim duševnim in fizičnim močem ter strokovni izobrazbi njegovi primerno delo. Vse to prihaja pri razmotrivanju o tem vprašanju v postev. Tirati domačine v tujino, ki imajo tukaj svoj dom, svoje, to je pa trinoško. O vseh teh stvarih članek ni povedal ničesar, marveč kar na kratko je zapisal: delajo naj! In to ni bilo potreba, zakaj poštenj oriji bili globoko prepričani.

Majski spis.

Sodrugom ter organizacijam naznamo, da je le še nekaj izvodov Majskega spisa v zalogi. Kdor ga želi, naj ga takoj naroči. Obenem prosimo vse sodrugi, ki so prevzeli razpečevanje Majskega spisa, da se poslužijo položnic ter poravnajo račune, da moremo zaključiti upravo. Majske razglednice izidejo v II. izdaji, zato se sprejemajo še vedno nova naročila. Na delo! Kolportirajte jih povsod, poslužite se jih pri veseljih. — Vsa naročila sprejema uprava »Napreja« ali tajništvo »Svobode« Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6. II. nadstropje.

Dopisi.

Trbovlje. Dne 25. aprila smo pokopali sodruga rudarja Ferdo Klančnika. Umrli je v starosti 22 let. Delal je pri trboveljski družbi v rudniku od svojega 15. leta, odšel je v Božiču 1918. k rudniku Podlugovi v Bosni, kjer je obolel. Tako je opešal, da je moral po sodrugu Kajtna Karlu pisati staršem, da pride oče po njega. Sam si ni upal na tako dolgo pot v Trbovlje. Tu je upal, da okreva. Oče Ivan ga je z dovoljenjem zdravnikov iz Podlugove pripeljal domov dne 23. aprila. Komaj je zaužil par srečnih uric med svojci, je ponoči 24. aprila ob 2. uri zjutraj zatisnil za vedno oči. Fant je bil zelo priljubljen. Dekleta so nabrale vsoto, s katero so mu kupile dva lina venca. Izpredel je spremeljala godba pod načelstvom Kolenca in lepo število sodrugov in sodružic. Svojec ginjen izrekajo vsem, ki so pomagali in so z udeležitvijo izpredela izrazili svoje sožalje, najiskrenejšo žalvalo!

Celje. Celje je slovito mesto z lepo rodovitno okolico; pa v tej okolici so tudi imoviti in veliki kmetje. Če pride človek na izletu s kmetom

v razgovor, razvidi, da se bojuje »boljševikov«, ki bi jim baje vse razbili, pokradli in oropali. Na polju najdeš poljske delavce, ki garajo tistemu velikemu kmetu od jutra do večera na njivi. Zelo so čemerni, izstradani in rastrgani. Razgovarjaje se s temi trpinji jih vprašaj, koliko ti ljudje na dan zaslužijo. Strmite, dragi bralci »Napreja«! Imamo v gospodarstvu hiši stanovanje z eno sobo in kuhinjo in to še tako slaba, da pride mraz povsod v stanovanje. Gospodar nam da dopoldan malo južno in popoldan malico ter 2 K 40 vin. na dan. Strmite ljudje, in vprašajte, kdo je gospodar, ki ljudi tako lepo plačuje! To je gospod dr. Štribar ali po domače Goršek, posestnik in gostilničar v Deršji vasi pri Trtovcu, zelo klerikalen in pobožen mož! Radovednež bi vprašal: »Se li drže klerikalci nauka? Ne zatiraj svojega bližnjega!«? Nimajo zatirati ti gospodje strahu pred boljševiki!

Dnevne vesti.

— K večerajšnjemu majniškemu praznovanju v Ljubljani. Po celi Ljubljani in okolici je počivalo vse delo po vseh državnih, privatnih in mestnih podjetjih. Tudi vse šole so bile zaprte. Posebno značilno je dejstvo, da so bile zaprte tudi vse gostilne, restavracije in kavarne. Vse lokomotive na železnici, v kolikor se je promet moral vzdrževati, so bile slavnostno okinčane, zlasti pa kamniška in vrhiška. Čudno pa je, kako stališče so zavzemale naprave praznovanju prvega maja vojaške oblasti, ki so odredile, da mora ta dan vse vojaštvo ostati v vojašnicah pripravljeno — na revolucijo! Saj imajo v Srbiji vojniki popolno politično svobodo glede udeležbe na zborovanjih in političnega sodelovanja in lahko vsak častnik in vojak nastopi javno na shodi! Kdo je takaj nezrel? Ali naši fantje ali naše oblasti?!

— Letošnje majsko slavlje so proglasile meščanske stranke v Ljubljani za narodni praznik. S tem so hotele napraviti nekoliko »konkurence« delavskemu praznovanju. Tako so na primer priredili narodni socialisti in železničarski Zvezarji svoj shod, ki se je pa obnesel dokaj klaverno, zakaj kljub velikim reklamam, ki so jo uprizorili po Ljubljani in celo v obeh gledališčih pri naših delavskih predstavah, so spravili na noge komaj okoli 500 ljudi. Drugi del »delavstva« pa je priredil na Rožniku mašo in veselico. Proslava večerajšnjega prvega maja je torej povsem jasno dokazala, da se delavstvo popolnoma zaveda svoje naloge kot razred delavstva, ker je hladno odklonilo vsakršno parado za meščanske političarje. In to je prav! Kdor je videl večeraj socialno-demokratsko delavstvo, ta se je moral prepričati, da tiči v tem delavstvu zavest solidarnosti in moči, ki je ne bo strl noben nasproten val reakcije.

— Razpis. V službenem področju poverjenstva ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani je polniti pogodbenim potom več 11 št. davčnih iztirjevalcev z začasnim letnim prejemkom 1080 K, draginski doklado in remuneracijo, ki znaša v prvih desetih letih službovanja najmanj 10 K in največ 75 K za četrta leta in po desetih letih najmanj 20% normalnih prejemkov. Razen tega pristojajo davčnim iztirjevalcem diete v zmislu navedbe celokupne Narodne vlade z dne 12. februarja 1918, št. 201 (ur. list št. XXV) in službena obleka. — Lastnoročno pisane in pravilno kolokovane prošnje, opremljene z dokazili a) o starosti ne pod 24 in ne čez 35 let, b) o državljanstvu, c) o zdravju, d) o navedenem vedenju, e) o dosežanem službovanju in f) o šolski izobrazbi, naj se vložijo do dne 21. maja t. l. pri podpisane poverjenstvu. Vojni invalidi imajo, če so sicer sposobni za to službo, prednost v zmislu navedbe Narodne vlade z dne 20. novembra 1918, št. 115 (ur. list št. 12). Svojo invalidnost morajo izkazati z listino, s katero so bili spoznani za invalide in ki je bila izdana po predpisih navedbe poverjenstva za narodno brambo z dne 16. decembra 1918, št. 211 (ur. list XXVII.) — Predsedništvo poverjenstva ministrstva financ za Slovenijo in Istro v Ljubljani. Poverjenik: dr. Šavnik, I. r.

— Stenski vojni red (uradna izdaja) za osebne vlake na vseh progah južne železnice v kraljevini Srbob, Hrvatov in Slovencev, veljaven od 1. maja 1919 je izšel v zalogi obratnega nadzornišva južne železnice v Ljubljani in ga stranke lahko dobe — v kolikor naklada dopušča — pri osebnih blagalah v Ljubljani gl. k., Celje in Maribor gl. k. Cena 3 K izvod. Nabavo stenskega voz-

negi reda posredujejo tudi vse druge postaje južne železnice. — Pripominjamo, da se na progah južne železnice vozni red za osebne vlake s 1. majem 1919 ni nič spremenil in vozijo toraj vsi vlaki, kakor so bili razglašeni svoj čas potom časopisja.

Drobno.

— Izurjene strojelepiske naj se čimprej zgledajo pri vodstvu Ljubljanskega dopisnega urada, ki ima oddati službo.

— Gledališki svet. Člani Gledališkega sveta se vabijo na sejo, ki bo v petek, dne 2. maja od petih popoldne v pisarni »Matice Slovenske«.

Splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev vabi na društveni shod v torek, 6. maja 1919 ob 4. uri popoldne v Novo ul. 5. Pri tej priliki bo razdelitev članskih izkaznic in vpis novih članov od 3. do 4. ure. Veliko število — v malo dneh — vpisanih članov kaže, kako potrebna in koristna je združitev k samopomoči. Zato vabimo upokojene in aktivne uslužbence, da pristopijo v organizacijo. V slučaju slabega vremena se vrši shod naslednji dan lepega vremena na istem kraju in ob isti uri. — Predsedstvo.

— Prijeti tihotapci. V Mariboru so zaprli večeraj veliko družbo tihotapcev, ki je ponarejala izvoznice in spravljala velike množine živil po očitnih in skrivnih potih v Nemško Avstrijo. V to stvar je zapleten tudi neki državni uradnik. Družbo so zaprli. Danes je major Saboty, poveljnik mariborskega žandarmerijskega okrožnega poveljstva, v okolici Radgona in Čmureka prijel več članov te družbe, ki so se hoteli skriti v Nemško Avstrijo.

— Plemenito delo. Gospod Franc Rebešek mesar v Celju, je daroval celjskim železničarjem 150 kg mesa, po znižani ceni, 8 K kg. Ker je gospod Rebešek spoznal revščino železničarjev, se mu tem potom najtopleje zahvalujemo z opombo, da ga bodo vedno podpirali, kolikor bo v naši moči.

— Imenovanje. Višji šolski svet v Ljubljani, je imenoval gđc. Julijo Virkovo za začasno otroško vrtnarico na občinskem vrtcu v Pilberku.

— Pokvarjena sladkorna repa. V Volvodini se je pokvarilo 1200 vagonov sladkorne repe, ker ni bilo ogla, da bi tovarne delovale.

— Razno. Neodvisna socialno-demokratska frakcija v pruskem deželnem zboru je predlagala, da naj se proglasi 1. maj in 9. november za državna praznika v Nemčiji. — Inkvizitor Slovakov, spiklj škof Pároy, je umrl v starosti 71 let v Budimpešti. — Čehi letnega časa ne bodo uvedli. — Angleški letalci so dokazali v zadnjem času, da se je mogoče sporazumevati potem brez žične telegrafije tudi tekom leta, in sicer v razdaljo ene milje. — Kakor namo, nameravajo na Francoskem proglasiti devico Orleansko za svetnico. Tudi Italijani imajo nek tak aamen. Svetovni listi vprašujejo, če nima svet sedaj res pametnejšega dela, kot se posvetovati o ucvih svetnikov. »Del. Listy« pravijo, da naj se gredo z vsemi svetniki skupaj silit. — Češkoslovaška vlada je

ustavila izvoz premoga in drv na Bavarsko. Ali res nima v Čehoslovski onih 70% socialistov nobenega vpliva pri vladi? — V Nemški Avstriji svarijo pred dohodkom tujcev oziroma svetujejo vsakemu, naj si prinese s seboj za vse dni, ki jih namerava tam prebiti, potrebno hrano. — Na dunajskem velikem trgu se odigravajo dnevno burni dogodki, ker je živil premalo. Velikokrat pride do pretepov. Ljudje se nastavljajo vedno prejšnji dan zvečer. Čez noč in v jutranjih urah narastele te »fronte« na 40.000 ljudi. Ko se začne odaja živil, nastane grozna gneča. Žene in otroke, ki so omedleli, morajo odnašati... Velikokrat je treba klicati na pomoč narodno brambo.

Strokovno gibanje.

Mezdno gibanje.

Osrednje društvo stavbinkih delavcev v Sloveniji naznaja, da je mezdno gibanje pečarskih, plesarskih, sobo- in črko-slikarskih pomočnikov končano. — Sedaj se nahaja še mezdno gibanje opekarnarjev. Nadalje naznaja, da se je v Škofji Loki ustanovila podružnica. Zasnovana je tudi v Mariboru, kakor tudi v drugih krajih Štajerske. — Predsedstvo opozarja vse delovodje ter zaupnike, da strogo na te pazijo, da ne bo neorganiziranega delavstva zaposlenega, da bo solidarno delovalo z nami. — Opozorjamo še na to, da delajo v Pollakovi tovarni in na Ljubljani, zidari težaki itd., ki še niso pri nas organizirani.

Kultura.

»Glasbena Matica« izvrši proslavo stoletnice Valentina Vodnika v koncertih v petek 9. in v soboto 10. maja v »Unionski« dvorani s sodelovanjem pevskega zbora, govornika in solistov. Vstopnice se prodajajo v trafiki v Prešernovi ulici.

Repertoar narodnega gledališča. Cenjeni gg. abonenti, kakor tudi sl. občinstvo blagovoli vzeti na znanje, da se predstave od 1. maja dalje ne vrše več ob pol 8. uri, temveč ob 8. uri. Ker so plakati za nekaj dni naprej že tiskani, je na njih navedeno, da se prične predstava ob pol 8. uri. Cenjeni gg. abonenti kakor tudi sl. občinstvo pa se prosi, da blagovoli vzeti današnje notico na znanje. — Drama: 2. maja, petek, »Revolucijska svatba« A 38. — 3. maja, sobota, »Moj Bebi« C 51. — 4. maja, nedelja popoldne, »Krojaček junček« izven abonementa. — 4. maja, nedelja zvečer, »Moč teme« B 50. — Opera: 2. maja, petek, zaprto. — 3. maja, sobota, »Bajaci in Evelina« C 2/49. — 4. maja, nedelja, »Bohéme« izven abonementa.

»Svoboda«, družinski list za slovensko ljudstvo. Izšla je 4. številka s sledečo vsebino: Pavel Golla: Iz cikla: »Pisma domovini« in »Vrtec Jelene Petrovne«. Henry Barbusse — Anton Debeljak: Odlomek iz romana »Ogenj«. Leonid Andrejev — Jože Vidmar: Marseljeza. Igo Gruden: »Pred nevihto«. Filip Uranik: Temeljni nauk o socializmu. Vera

Keslerjeva: Rdeči nageli. Fran Albrecht nadaljuje svoj plastičen poem »Mladi Jure: dr. Matija Ambrožič razpravlja o angleški bolezni rahitis; Marko Studen peva »Iz bojnih ritmov«; Anatol France: Župnikova beseda. V književnem pregledu je popis dela velikega socialista pesnika Ady Endre in njegovega poslanstva. Delavci in mladina, pristopajte k izobraževalnemu društvu »Svoboda« in naročite se na družinski list, mesečnik »Svoboda«, ki vam nudi mnogo duševnega užitka!

Gospodarstvo.

Ljubljanska podružnica Centralne Uprave za trgovački promet sa inostranstvom v Beogradu naznaja, da je prevoz (tranzit) skozi Nemško Avstrijo v vseh smereh za blago, ki gre v Jugoslavijo ali iz Jugoslavije, prost. Kdor hoče, da gre njegovo blago skozi Nemško Avstrijo neovirano, naj napiše na voznem listu, oziroma pusti napisati po inozemskem dobavitelju, da se mora blago propustiti skozi Nemško Avstrijo brez vsakih ovir na podlagi kompenzacijske pogodbe med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo od 22. marca.

Tečaj za pridelovanje krme. Kmetijska šola na Ormu priredi dne 16. in 17. maja t. l. dvodnevni tečaj za pridelovanje krme s sledečim sporedom. Potreba in koristi pridelovanja krme. Oskrbovanje in gnojenje travnikov in pašnikov. Zboljšanje travnikov in pašnikov. Naprava novih travnikov. Najbolj važne trave in detelje in nakup potrebnega semena. Sestava travnih in pašniških mešanice. Priprava zemlje ter setev. Raba novih travnikov in pašnikov. Setev deteljnih mešanice ter na njivah za dvo in večletno košnjo. Onojenje in oskrbovanje mešanice. Druge krmne rastline. Razkazovanje semen in razdelitev vzorcev ter razkazovanje škodljivih travnikov, pašnikov in deteljišč. Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se prihlasi do 11. maja pri ravnateljstvu kmetijske šole na Ormu pri Novemestu. Revnejšim da ravnateljstvo brezplačno prenočišče na razpolago.

Perutninarški tečaj. Kmetijska šola na Ormu priredi dne 23. in 24. maja t. l. dvodnevni perutninarški tečaj s sledečim sporedom: Dohodki perutninarstva. Napake perutninarstva. Vrednost raznih plemen. Krmjenje in strelba. Bolezni perutnine. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se prihlasi do 18. maja t. l. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Ormu pri Novemestu. Revnejšim da ravnateljstvo prenočišče na razpolago.

Nekaj singerjevih krojaških in čevljarških strojev novih in deloma že rabljenih bo oddanih potom Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22 na črt-nike po cenah okoli 1000 K. Interesenti naj se zgledajo najkasneje do 10. maja, pozneje bo trdka z ev. ostalimi stroji sama razpolagala in ne bo več vezana na od Urada za pospeševanje obrti določene ti cene.

Agitirajte za naše časopise!

Najnovejše vesti.

Položaj na koroški mejl.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 1. maja ob 9. dopoldne, iz uradnega vira: V odseku Velikovec smo odbili v teku 30. aprila napade Nemcev od Sv. Stefana v smeri proti Ovšenicam in Orliču vasi. Istotako smo odbili posamezne patrole v vz-hodnem delu tega odseka. Na ostali fronti nobenih važnejših dogodkov.

1. maj v Gradcu.

LDU. Gradec, 1. (DunKU.) Proslava prvega majnika je izvedlo organizovano socialno-demokratsko delavstvo impozantno in brez posebnih dogodkov. Delavstvo in službe prosto moštvo narodne brambe se je napotilo v dolgem izprevodu v spremstvu godb v »Musikhalle«. Tu se je vršilo več zborovanj, katerega smo slavila današnji dan in uspehe socialno-demokratskih institucij. Cestna železnica je začela voziti že ob 11. uri dopoldne.

Tudi v Parizu nore.

LDU. Pariz, 30. aprila. (DunKU.) »Agence Havas« javlja: Vlada je prepovedala manifestacije 1. maja v Parizu. Pariški častnikarski ravnatelj so sklenili, da 1. maja ne izidejo listi.

Boljševiki zavzeli Sebastopol?

LDU. Pariz, 30. aprila. (TunKU.) »Echo de Paris« poroča: Dne 23. aprila so morali Sebastopol popolnoma izprazniti. Ves vojni material so morali ali vkrcati, ali uničiti.

Raznoterosti.

* Ogromni izdatki v svetovni vojni. Znani finančnik Edgard Grammond je cenil v svojem govoru, ki ga je imel v »Institute of Bankers« v Londonu vojne izdatke v antantnih državah na 28.368 milijonov li-ber, v centralnih državah pa na 13.675 milijonov li-ber. Skupne vojne izdatke, všteti le neposredne, je cenil na 52.000 milijonov li-ber. (Ena libra [funt šterlingov] je bila enaka pred vojno 24 kronam. Poudarjamo »pred vojno«, sedaj je vredna najmanj trikrat toliko. Op. ur.) V cel svetovni zgodovini ne najdemo primeru takemu brezsmotnemu razmetavanju imetja in denarja. Ta vojna je pripravila največji gospodarski bankerot in največjo gospodarsko revolucijo, kar jih je svet kdaj poznal. Pripravila je pa s tem tudi največjo socialno revolucijo, ki ji ne najdemo enake v svetovni povestnici.

* Mesto »izginolih«. Amerikansko mesto Omaha je posebno značilno zaradi tega, ker gredo vanj vse one osebe, ki hočejo izginiti iz tega ali onega vzroka. To pa zaradi tega, ker je Omaha križišče mnogih železniških prog; posebnosti policijske službe tu ne pridejo v postev. Po mnenju oblasti se nahaja v tem mestu najmanj 10.000 stanovačev, ki vellaio drugje kot izginoli. V celi Uniji vedo, da je Omaha Eldorado za one, ki se nočejo več prikazati svetu, in če izgine kdo, tedaj vprašajo direktno na policijo tega mesta. Po-

gosto se zgodi to z uspehom, a vselej ne, ker se mnogi naredijo tako nevidne, da jih ni mogoče več dobiti. Tako so na primer v Omaha iskali nekoga M. Hale, ki je baje podedoval 1 milijon dolarjev. Bil je doma iz mesta Mesašets in se je bil, kot so trdili očividci, odpeljal v Omaha. Tudi odkriti ni ga bilo mogoče več. Oblastem pa se je posrečilo, da je pripeljala v naročje neke stare matere sina, ki ga ni videla že nad 20 let. Pisala je v Omaha in čez nekaj časa je že prestopil prag njene hiše.

* Ameriški vojak naj plačajo dol-gove. Ko so ameriški vojak zapustili Francosko, je izdala oblast pri dnevnem povelju čudno zapoved, ki je nalagala, da naj častniki in vojak plačajo na Francoskem napravljene dolgove. Kdor bi tega ne storil, ga morajo izročiti vojnomu sodišču. Povelje se je glasilo: »Ne sme se do-voliti, da bi radi neplačanih dolgov trneli ugled Zedinjenih držav.«

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petelan.

Tisk »Užit« tiskarna v Ljubljani.

Strojne ključavničarje ter elektro-monterje sprejme Vojnovič & Ko., tovarna Glince št. 6.

Slovo!

Pri odhodu iz Trbovelj ključeva vsem sorodnikom, prijateljem in znancem presrečni

== Srečno! ==

Fran in Ivana Dolničar.

Razglas.

Ozirajoč se na sedanje izvanredne razmere, določa se kot izvanredni rok za

izpiti proslincev za stavbne nhr

mesec september 1919. — Začevno prošnje, ki naj bodo opremljene s potrebnimi, v §§ 10. in 11. zakona z dne 26. decembra 1893, drž. zak. št. 193, navedenimi izkazi, je vložiti najkasneje do 5. avgusta t. l. neposredno pri dotični izpitni komisiji v Ljubljani, Turjaški trg št. 1.

Ljubljana, dne 28. aprila 1919.

Za izpitno komisijo:

Inž. J. Hilbert l. r. Inž. L. Bloudek l. r.

Ze 25 let priljubljeno

domače sredstvo,

ki ga že zdavnaj rabijo v mnogo tisoč rodbinah uspešno zoper glavobol, vrato-bol, hripavost, kašelj, zasliževost in prehlad, je Fellerjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali 2 specialni stekli 19 K. Proti nerednemu prebavljanju, grizi itd. jemljemo Fellerjeve rabarbarn

Elsa kroglice

6 skatljic K 9-50. Edino pravi pri lekarnarju Evgen V. Feller, Stubica, Cesta trg št. 252. Ovoj in poštarina se pri-računava posebej ali naj-ceneje, kolikor več torej kdo naroči obenem, več prihrani. II

— Delniška glavica —
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knji-žice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fond okroglo
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavica K 30.000.000.

Rezerve K 10.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader. Ekspozitura Kranj.

SPREJEMA: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPOJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd.

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

IZDAJA: Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in ino-zemska mesta.

DAJE PREDUJME: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

DAJE KREDITE: Pod najugodnejšimi pogoji.

PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

== Brzojavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257. ==